

Høringsuttalelse fra KFUK-KFUM Norge til NOU 16:2022, «En folkehøgskole for alle»

KFUK-KFUM Norge takker for muligheten til å svare på høringen.

Som barne- og ungdomsorganisasjon møter KFUK-KFUM 40 000 barn og unge årlig i en bredde av aktiviteter som spenner fra idretts- og kulturarbeid, folkehøgskole, forandringshus, ferie- og fritidstilbud til lederutvikling og konfirmantundervisning. En sentral oppgave for KFUK-KFUM er å tilby åpne og trygge fellesskap hvor unge mennesker får leve og utvikle seg som hele mennesker, og utfordres til å stå opp for egne og andres menneskeverd og rettigheter.

KFUK-KFUM har i 2023 fem heleide eller skoler hvor KFUK-KFUM har en majoritetseierandel, dette er; Folkehøgskolen i Nord-Norge, Rønningen Folkehøgskole, Sunnmøre Folkehøgskule, Svalbard Folkehøgskole (Majoritetseier, eies sammen med Longyearbyen lokalstyre), Valdres Folkehøgskole, ca 600 elever går årlig på skolene. KFUK- KFUM har også deleierskap i 4 folkehøgskoler (Folkehøgskolen Sørlandet, Danvik folkehøgskole, Grenland folkehøgskole, Sagavoll folkehøgskole).

Som Folkehøgskoleeier har KFUK-KFUM til hensikt å være en aktiv eier og god medspiller for den enkelte skole og for skolene i fellesskap. Utredningen som Regjeringen nå har på høring er av denne årsak av stor viktighet for hvordan vi som skoleeier kan bidra til å utvikle Folkehøgskolene som en viktig arena for unge mennesker også i årene som kommer.

KFUK-KFUM har arbeidet tett med folkehøgskolene i vurderingen av de fremlagte forslagene i NOU-en. Vi stiller oss som hovedsak bak den svært omfattende uttalelsen fra Folkehøgskolerådet og velger derfor å konsentrere våre kommentarer om fire punkter:

- Forebygging av utenforskap og en folkehøgskole for alle.
- Folkehøgskolen som pilot for en utvidet satsning på fullføring av VGS.
- Innføring av krav til organisering og foreslåtte endringer i tilskuddsmodellen.
- Skoler som mottar særtilskudd.

Forebygging av utenforskap og en folkehøgskole for alle

Utenforskap er en av de største samfunnsutfordringene vi står ovenfor. Folkehøgskolene er en arena for utvikling i fellesskap med andre. Derfor er det viktig at elevmassen på folkehøgskolene evner å speile samfunnet vårt. Først da vil folkehøgskolene kunne bidra med sitt fulle potensiale.

NOU 2022 viser følgende sammensetning av elever ved Folkehøgskoler i Norge pr. 2022;

19- og 20-åringer utgjør rundt 80 prosent av elevene. Folkehøgskoleelever med innvandrerbakgrunn er underrepresentert, både sammenlignet med den generelle befolkningen og studenter i høyere utdanning. Barn av foreldre med lang utdanning og høy inntekt velger oftere å ta et år på folkehøgskole

KFUK-KFUM er av denne årsaken glad for at utvalget løfter frem at folkehøgskolene skal være for alle. For at dette skal være reelt kreves det et helhetlig og systematisk arbeid med mangfold og inkludering hvor en ser sammenhengene mellom ulike typer utenforskap og evner å bygge videre på de erfaringer vi som samfunn har knyttet til vellykket inkluderingsarbeid. Her kan folkehøgskolesektoren ha mye å hente på å bygge på det arbeidet som alt er påbegynt i frivillig og ideell sektor.

KFUK-KFUM har de senere årene bygget opp virksomheten Forandringshuset. Siden 2016 har vi etablert Forandringshus på 12 lokasjoner i Norge. Forandringshusets åpne møteplasser er for alle, og jobber særlig for å identifisere barrierer for deltakelse og inkludere de av oss som opplever utenforskap. Blant de 15 000 unge vi møter årlig er det en stor andel som ikke deltar på annen organisert aktivitet. Gjennom dette arbeidet ser vi også at vi når en gruppe unge som ikke har kjennskap til folkehøgskolesektoren. Frivillig og ideell sektor møter en bredde av barn og unge der de er, i lokalmiljøet. Vi er nødt til å se sammenhengen med arbeidet som gjøres på mangfold og inkludering i hele sektoren som arbeider med barn og unge.

For å realisere målet om "En Folkehøgskole for alle" må det sikres økonomiske rammer for å bygge opp kompetanse på skolene på mangfold og inkludering. Arbeid med mangfold og inkludering er et helhetlig arbeid. Hvordan vi kommuniserer tilbud, kostnader, hvilken sammensetning vi har av stab og hvordan vi møter elever når de begynner på våre skoler er viktige og avgjørende faktorer i dette arbeidet. Mangfold handler i den sammenheng om at en som elev og ansatt har rett til møte andre mennesker som den en er, uten å møte diskriminering. Videre handler det om å anerkjenne og verdsette mangfold som et bidrag til et bedre og rikere samfunn for alle.

En sentral prioritering for KFUK-KFUM og våre folkehøgskolen i 2023-2026 er å arbeide helhetlig og systematisk med mangfold og inkludering. I dette arbeidet vil vi blant annet ha fokus på å bygge bro mellom arenaer hvor unge møtes slik at vi i enda større grad kan bidra til å ta del i samfunnsoppdraget om et inkluderende samfunn og folkehøgskole for alle.

Folkehøgskolen som pilot-satsning på fullføring av VGS

Andelen av norske skoleelever som ikke fullfører videregående skole på normert tid koster samfunnet penger, ressurser og bortkastede ungdomsår. Skiftende regjeringer har de siste 20 årene forgjeves forsøkt å gjøre noe med dette.

I [Perspektivmeldingen](#) 2021 løftet daværende Regjering sitt mål om at 9 av 10 skal fullføre og bestå videregående skole i 2030 i et samfunn som krever stadig mer formell kompetanse. Vridning i etterspørselen etter arbeidskraft over mot arbeidskraft med fagutdanning og høyere utdanning, kombinert med innvandring fra grupper med lavt utdanningsnivå, øker faren for at det blir hardere

konkurransen om jobbene som krever mindre formell kompetanse. Det tilsier at flere må fullføre videregående skole.

Unge som hadde utfordringer før pandemien har fått det tøffere nå. Det er behov for økt innsats og nye veier for at en større bredde av unge som vokser opp i Norge har reelle muligheter til å fullføre VGS. Noen elever trenger mer tid i et støttende læringsmiljø. Bak begrepet “drop-out” skjuler det seg mange ulike ungdomsliv. Felles for alle er imidlertid at veien videre kjennes komplisert og til dels stengt.

Med en utvalgets omfattende NOU og med de valg Regjeringen nå utreder videre mener KFUK-KFUM at det er en unik mulighet å utforske hvordan Folkehøgskolene også kan bidra til at flere unge finner veier gjennom utdanningsløpet. Vi mener derfor at Regjeringen bør våge å prøve nye skolemodeller for å oppnå gevinstene ved at flere unge fullfører videregående opplæring. Det vil kunne motvirke utenforskap og gi redusert ulikhet.

I Sverige er det mulig å ta *Gymnasskolan* (tilsvarende norsk videregående) på Folkehøgskole. Selv om det er ulike lovverk i Norge og Sverige er det noen helt vesentlige paralleller. Den norske vgs og den svenske *Gymnasskolan* er begge tre år – fire for yrkesfag. Felles er også at den enkelte folkehøgskole har stor pedagogisk og faglig frihet med rektor som ansvarlig.

Videre er Grundtvigs pedagogiske grunnsyn med vekt på dannelse og modning sentralt i begge land. Ulikheten består i lovverket hvor det i Sverige altså er mulig å få et godkjent, formelt *Gymnasvitnemål* - les studiekompetanse på en Folkehøgskole med folkehøgskolepedagogikk som basis. Ca 15% av et svensk ungdomskull benytter denne muligheten. Svært mange av disse er drop-outs fra et ordinært løp som så fanges opp av en folkehøgskole.

KFUK-KFUM foreslår at Regjeringen igangsetter pilotprosjekter for nye skolemodeller innenfor folkehøgskolesektoren som lar unge fullføre videregående opplæring.

Konsekvenser ved innføring av krav til organisering (Kapittel 14.1) og utvalgets foreslåtte endringer i tilskuddsmodellen (Kapittel 14.6)

KFUK-KFUM Folkehøgskolene er ulike, slik også folkehøgskolesektoren i Norge er. De har ulik størrelse, geografisk beliggenhet, ulike behov og interesser. NOU'ens anbefalinger vil ha ulik virkning på folkehøgskolene i all sin forskjellighet. Konsekvensene av forslagene til utvalget vil dermed ha stor innvirkning på skolene og KFUK-KFUM vil be Regjeringen om å gjennomføre nøyere konsekvensutredninger av forslagene som særlig knytter seg til innføring av krav til organisering (Kap 14.1) og endringer av tilskuddsmodellen (kap 14.6)

Som frivillig og ideell organisasjon har KFUK-KFUM et aktivt eierskap i skolene uten at dette er profittbasert. Vårt eierskap synliggjøres både i oppnevning av styrerepresentanter, men også i investering

og utvikling av skolene. Det er etablert et nært fellesskap mellom organisasjon og skoler for å kunne bygge broer mellom ulike aktiviteter for barn og unge, men også for å kunne bygge på hverandres kompetanse og styrker. De foreslåtte endringene i krav til organisering vil vanskeliggjøre dette aktive eierskapet i fremtiden, samt ha store konsekvenser for nåværende drift ved noen av våre skoler.

Rønningen FHS er en av skolene som har leieavtale med KFUK-KFUM Norge. Dette er knyttet til en historisk overføring av den gang Maridalen Turisthotell til Norges Kristelige Ungdomsforbund (nå KFUK-KFUM Norge) i 1917, og de forutsetninger som den gang ble lagt til grunn for skoledrift på området. Da folkehøgskolen ble etablert i 1969, bygde KFUK-KFUM skoleanlegget, mens selve folkehøgskoledriften ble etablert i et samarbeid mellom KFUK-KFUM og Det Norske Misjonsselskap. Folkehøgskolen leide allerede da folkehøgskole-anlegget av KFUK-KFUM. Fra år 2000 har KFUK-KFUM drevet skolen alene.

KFUK-KFUM og Rønningen Folkehøgskole har de siste årene gjennomført en storsatsing gjennom oppgradering av skolebygg og nybygg av internat. Dette har gitt Rønningen Folkehøgskole et moderne skoleanlegg som gir mulighet for å utvikle og satse på skolen i årene som kommer. Utbyggingen ville ikke vært mulig for Rønningen folkehøgskole alene, men har vært muliggjort ved at KFUK-KFUM Norge har kunnet investere og utvikle anlegget sammen med Rønningen FHS. Alle sider ved utbyggingen av skoleanlegget er godkjent innenfor det eksisterende regelverket. Utbyggingen har samtidig en lang nedskrivningshorisont (40,5 år), lengre enn utvalgets forslag på 25 år (jfr. kap 14.6).

Innenfor den eksisterende tilskuddsordning med husleietilskudd som ett av tre tilskudd, har Rønningen Folkehøgskole fått godkjent storvøle og nybygg på til sammen ca kr 114 000 000,- for rehabiliteringen og nybygg på skolen årene 2015-2017, samt installasjon av solcelle-anlegget (Oslos tredje største) i 2019. I tillegg har de siste investeringene i skoleanlegget gjort egen profesjonell sommerdrift mulig med sommerhostell, konferansesenter og utleie der alle inntektene bidrar til folkehøgskole-driften, slik at elevbetaling kan reduseres tilsvarende.

Rønningen Folkehøgskole er i dag organisert som en underforening av KFUK-KFUM Norge, og Foreningen Rønningen Folkehøgskoles årsmøte er i henhold til vedtekter de til enhver tid sittende forbundsstyremedlemmer i KFUK-KFUM Norge. Husleieavtalen mellom Rønningen FHS og KFUK-KFUM Norge sikrer at skolen kun betjener de utgiftene skolen ellers ville ha hatt som eier av anlegget, og at alle tilskudd og elevbetalinger kommer elevene til gode (jfr Lov om folkehøgskoler §4b, kap 14.1 og anbefaling 48).

Dersom anbefaling 47 (kap 14.1) om at skolen må være organisert som enten et aksjeselskap eller en stiftelse, og anbefalingen 71 (kap 14.6) om at tilskudd skal være forbeholdt skolene som eier sine skolebygg selv, vil Rønningen miste sitt husleietilskudd som for 2023 er i overkant av kr 3,6 millioner. Et slikt bortfall av husleietilskudd vil gjøre at folkehøgskoledrift ved Rønningen ikke er mulig, dette da Rønningen ikke vil kunne overta eiendommen fra eierorganisasjon da dette er en stor del av organisasjonens egenkapital og likviditet. KFUK-KFUM vil ved en endring derfor også måtte vurdere om videre eierskap er mulig.

Utvalget foreslår videre å å forskyve fordelingen mellom Basistilskudd og Elevavhengig tilskudd

(kap 14.6 / anbefaling 67), og innføre et nytt regressivt tilskuddsnivå fra og med 131 elever (kap 14.6 / anbefaling 68). Dette er en endring KFUK-KFUM ser at vil ha negative konsekvenser for driften ved flere av folkehøgskolene. Det synes som at utvalget har lagt til grunn at det er større stordriftsfordeler enn realiteten tilsier (her viser vi igjen til Folkehøgskolerådets beregninger), men også at utvalget har som utgangspunkt at større folkehøgskoler ikke er ønskelig. Dette er vurderinger KFUK-KFUM stiller seg spørrende til da det i liten eller ingen grad kan belegges forskningsmessig at undervisningstilbud eller fellesskap ved større folkehøgskoler er svakere enn på mindre skoler.

KFUK-KFUM støtter ikke utvalgets forslag i kap 14.1 og 14.6 og ber Regjeringen gjennomføre større konsekvensutredninger enn det utvalget har gjort.

Skoler som mottar særtilskudd

KFUK-KFUM vil knytte noen kommentarer til viktigheten av å bevare særtilskuddsordningen som 4 skoler i Norge har. Skolene i særtilskuddsordningen har et særlig ansvar for å tilby et kvalitativt godt tilbud til elever med særskilte fysiske og psykiske tilretteleggingsbehov. Utvalget vektlegger at folkehøgskolene skal være åpen for alle unge - dette er noe vi støtter.

KFUK-KFUM Norge overtok stiftelsen Folkehøgskolen Nord-Norge (tidligere Soltun) fra tidligere eier i en prosess som gikk fra 2015-2017. Dette med mål om å bygge opp skolen som et kraftsenter for inkludering av unge og for samisk kultur. Skolen er den eneste folkehøgskolen i Nord Norge som mottar særtilskudd og har et kvalitativt godt tilbud til elever med særskilte fysiske og psykiske tilretteleggingsbehov. Det finnes kun 4 skoler som er godkjent for særtilskudd innen folkehøgskolesektoren i Norge. Det er over flere år bygget opp en solid faglig kompetanse blant ansatte for å kunne være en inkluderende skole som evner å levere et godt studietilbud til elever med svært varierende funksjonsnivå.

KFUK-KFUM vil be Regjeringen se på innretningen av hvordan særtilskuddet beregnes. Dette mener vi bør beregnes ut fra det faktiske elevtall - dette for å sikre forutsigbarhet og økonomisk sikkerhet gjennom at summen for hver enkelt elev som har plass - uavhengig av om en er 5 eller 15 elever. Særtilskuddsordningen er viktig for å sikre at unge ikke skal være avhengig av midler fra NAV for å kunne være elev på folkehøgskole.

Risikoen i dagens situasjon for Folkehøgskolen i Nord-Norge er at en må ha over 10 elever på vår og 10 elever på høst for å sikre 100 % inndekning. Slik ordningen er i dag kan ikke skolen love (slik vi har ønske om) at elever ikke trenger midler fra NAV. For det vet vi ikke før vi har over ti elever som har takket ja og som er på tilrettelegging. Risikoen i ordningen har Folkehøgskolen i Nord-Norge sett effekten av i 2022 hvor beregning av tilskudd til folkehøgskoler kom på kun 9,5 elever med dokumentert behov for særskilt oppfølging, 0,5 elever for lite til å utløse fullt særtilskudd. En nedgang fra 10 til 9,5 elever utløser for oss en drastisk reduksjon i bevilgningen som gjør at det ikke vil være økonomi til å sikre et forsvarlig tilbud for elever med særlig tilretteleggingsbehov. Dette ville vært unngått ved at støtten ble beregnet ut fra faktisk elevtall, og ikke utfra hvor stor andell av "kvoten" man har fått tildelt som fylles fra år til år.

KFUK-KFUM ser frem til å følge Regjeringens prosess videre og ser frem til å kunne bidra i å videreutvikle Folkehøgskolen til det beste for unge i årene som kommer,

Øivind Mehl Landmark,
Generalsekretær
KFUK-KFUM

Marianne H. Brekken
avdelingsleder program og organisasjonsutvikling
KFUK-KFUM